

ÜNİVERSİTE SINAVINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERDE ÇOKLU ZEKÂNIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation of Multiple Intelligence in the Students Preparing University Exam

Gülşen DEMİRAY¹, Nazan DOLU²

Özet: Bu çalışma, Üniversite Sınavı'na hazırlanan öğrencilerin sahip oldukları çoklu zekâ profilini belirleyerek, bu zekâ profillerinin, lisede seçtikleri alanlar, ideallerindeki meslekleri kazanma durumları, öğrencilerin yaşam alanları ve mezuniyet durumlarına etkilerini ortaya çıkarmak ve bu bağlamda meslek seçimlerine yardımcı olmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya, 2008–2009 eğitim öğretim yılında Kayseri İli'nin Develi ve Yahyalı İlçeleri'ndeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı üç dershanede öğrenim görmekte olan öğrencilerden rastgele belirlenen 140 ÖSS (Öğrenci Seçme Sınavı) hazırlık öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin çoklu zekâ alanlarını belirlemek amacıyla Çoklu Zekâ Anketi kullanılmıştır. Bu anket, bilgisayar ortamına aktarılarak öğrencilere onarlı gruplar şeklinde bilgisayar laboratuvarında uygulanmıştır. ÖSS hazırlık öğrencilerinin bütün zekâ alanları gelişmiş olmakla beraber en baskın zekâ türünün mantıksal-matematiksel zekâ olduğu tespit edilmiştir. Mantıksal-matematiksel ve sosyal zekâ erkek öğrencilerde kızlara göre istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha yüksek bulunmuştur. Öğrenciler lisede mezun oldukları alanlar açısından karşılaştırıldığında sayısal alandaki öğrencilerin, daha yüksek mantıksal-matematiksel zekâyâ sahip oldukları belirlenmiştir. Mezun durumdakiler ile lise son sınıftaki öğrenciler çoklu zekâları açısından karşılaştırıldığında ise mezun olanların daha yüksek sosyal zekâyâ sahip oldukları bulunmuştur. İdeallerindeki mesleği kazanma ve yaşam alanlarında (ev-yurt) ise çoklu zekâ profilleriyle ilişkili istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuç olarak, çoklu zekâ profillerinin farklı cinsiyetlerde, alanlarda ve mezuniyet durumlarında önemli olduğu, meslek seçimlerinin doğru yapılabilmesi için, alan seçimlerinin (sayısal, sözel, eşit ağırlık, dil) 9. sınıfta çoklu zeka anket sonucuna göre uygulanmasının yararlı olacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Çoklu zekâ, öğrenci, meslek seçimi, öğrenme, yetenek

Summary: This study was conducted to determine the multiple intelligence profiles of the SSE (Student Selection Examination) candidates and to show the effects on these intelligence profiles of the areas chosen in high school, the status of the attainment of their target professions, living spaces of the students and the status of their graduation and help the students with their profession selections. In the spring semester of the academic year 2008-2009, randomly chosen 140 male high school students and high school graduates from three different training centers associated with the Ministry of National Education in Develi and Yahyalı towns of Kayseri participated to the research.

In order to determine the multiple intelligence profiles of the students, the Multiple Intelligence Test was used. This test was adapted to the computer environment and was applied to the student groups of ten in the computer laboratory. It was observed that all the intelligence areas of the SSE candidates were advanced; besides, the most dominant intelligence type was logical-mathematical intelligence. Logical-mathematical intelligence and social intelligence were observed to be statistically significantly higher for the male students than the female students. When the areas from which the students have graduated in high school were compared, the students from quantitative sections had higher mathematical-logical intelligence. When the multiple intelligences of the high school graduates and the senior high school students were compared, it was found that the graduates had higher social intelligence. No statistically significant difference was found when the status of the attainment of the students' target professions and the living spaces (home/dormitory) were considered. It was concluded that multiple intelligence profiles were important in different genders, areas and graduation status; and area choices (quantitative, equally weighted, verbal, foreign language) at 9th grade should be made based on the multiple intelligence test results in order to make proper profession selections.

Keywords: Multiple intelligence, student, profession selection, learning, talent

¹ Bilim Uz.Erciyes Ün.Sağlık Bil.Ens, Fizyoloji AD, Kayseri

² Prof.Dr.Erciyes Ün.Tıp Fak.Fizyoloji AD, Kayseri

Geliş Tarihi : 15.12.2010 Kabul Tarihi : 11.03.2011

*Bu çalışma aynı adlı yüksek lisans tezinden özetlenmiş olup, Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından 363/6 nolu proje ile desteklenmiştir.

Zekâ, bireyler arasındaki farkı belirleyen zihinsel gelişimle ilgili önemli bir özelliktir. Zekâ soyut bir kavramdır (1). Nesnelere arasındaki ilişkiyi kavrama, yeni durumlara uyabilme, soyut düşünebilme, sorunlara çözüm bulma yeteneği olarak da tanımlanır (2). Yeni anlayışa göre zekâ; hem genetik hem de çevresel etmenlere bağlı, geliştirilebilir, çoğul, sayısal olarak hesaplanamayan ancak gerçek yaşam koşullarında gözlenen ve bireylerin başarılı olabilecekleri farklı yolları anlamak için başvurulan bir kavram olarak algılanır (3, 4). Nöropsikolog ve gelişim uzmanı Gardner (5), geleneksel zekâ anlayışlarını inceledikten sonra 70'li ve 80'li yıllarda bireylerin bilişsel kapasitelerini araştırmaya başlamıştır. 1983 yılında ortaya koyduğu Çoklu Zekâ Kuramı, zekâ kavramına yeni bir bakış açısı getirerek insan zekâsının tek bir faktörle açıklanamayacak kadar çok sayıda yeteneğin birleşiminden oluştuğunu savunmaktadır. Gardner zekâyı, problemleri çözmeye veya bir kültürel çerçeveye içinde değer biçilen nesnelere değerlendirmeye yarayan psikobiyolojik potansiyel olarak betimlemektedir. Çoklu zekâ kuramı bilişsel bilim, gelişimsel psikoloji ve nörobilimden yararlanarak her bireyin zekâ düzeyinin otonom güçler ya da yetenekler tarafından oluşturulduğunu ve 8 zekâ gücünün var olduğunu savunmaktadır. Gardner'ın (6, 7) önerdiği 8 zekâ gücü: 1) Dil Zekâsı - Sözel - Dilbilimsel Zekâ, 2) Mantıksal-Matematiksel Zekâ, 3) Görsel-Uzamsal Zekâ, 4) Müziksel-Ritmik Zekâ, 5) Bedensel- Kinestetik-Duyu Devinimsel Zekâ, 6) Sosyal-Bireylerarası Zekâ, 7) İçsel- Özedönük- Bireysel Zekâ, 8) Doğacı-Doğaya Dönük- Doğal Zekâ.

Ülkemizde çoklu zeka kuramı ile ilgili akademik çalışmalar her geçen gün artmaktadır (8). Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda çoklu zeka anketleri, öğrencilerin çoklu zeka profillerini öğrenmek amacıyla yapılmakla birlikte, mesleki yönlendirmede gerektiği gibi kullanılmamaktadır. Ayrıca, uygulanan bu testler bilgisayar ortamında yapılmamaktadır. Uygulanması ve değerlendirilmesi vakit aldığından çok sayıda öğrenciye uygulanması zor olmaktadır.

Bu çalışmada amacımız, lise son sınıf ve mezun olan öğrencilerde çoklu zekâ profillerini bilgisayar ortamında belirleyerek meslek seçimlerine yardım-

cı olmaktadır. Diğer amacımız ise zekâ profillerinin, lisede seçtikleri alanlara, yaşam alanlarına ve mezuniyet durumlarına etkilerini araştırmaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırma, Üniversite Sınavı hazırlık öğrencilerinin çoklu zekâ profillerini belirlemek amacıyla, tarama modeline uygun olarak gerçekleştirildi. Katılımcılar, 2008–2009 Eğitim Öğretim Yılı, Bahar Döneminde Kayseri İli'nin Develi ve Yahyalı İlçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı çeşitli dersanelerde öğrenim görmekte olan lise son sınıf öğrencileri ile mezun durumda olan hazırlık öğrencilerinden oluşturuldu. Çalışmaya, üç özel dersane ve bu dersanelere devam eden 250 ÖSS hazırlık öğrencisi arasından rastgele seçilmiş 140 öğrenci [67'si (%48) kız, 73'ü (%52) erkek öğrenci] katıldı. Bu öğrencilerin 43'ü (%30) lise son sınıfta devam etmekte iken, 97'si (%70) daha önceki senelerde mezun olup, herhangi bir üniversiteye başlamayarak dershaneye devam etmekte olan öğrencilerden oluşmaktaydı. Öğrenciler Çoklu Zekâ Anketini tamamladıktan sonra takip eden üniversite sınavına katıldı. Öğrencilerin ÖSS sonucu kazandıkları yükseköğretim programları, öğrencilerden daha önce alınmış olan TC. kimlik numaralarına göre ÖSYM'nin internet sayfasından öğrenildi.

Araştırmada "Çoklu Zekâ Anketi" kullanıldı. Bu ankette sekiz zekâ alanının her biriyle ilgili 5 soru ve toplamda 40 soru bulunmaktaydı. Cevaplar Evet (E) ve Hayır (H) şeklinde alındı. Ayrıca öğrencilerin cinsiyeti, mezuniyet durumları, lisede seçtikleri ÖSS alanları, idealindeki meslek ve ikamet ettikleri yer ile ilgili bilgi edinmek amacıyla Öğrenci Takip Formu dolduruldu. Daha sonra bu anket bir programlama şirketi tarafından özel bir programla bilgisayar ortamına aktarıldı.

Bilgisayar ortamında anketi uygulamak amacıyla, öğrenciler onarlı gruplar şeklinde bilgisayar laboratuvarına alınarak anketin uygulama şekli anlatılıp ortamın sessizliği sağlandıktan sonra uygulama süresi olarak 30 dakika verilip uygulama tamamlandı. Uygulama sonuçları bilgisayar ortamına kaydedildi. Katılımcılar, soruların karşısına E (Evet)

ya da H (Hayır) harfi koyarak cevapladıklarında, anket bitiminde sahip oldukları çoklu zekâ alanları yüzdelik pasta dilimi şeklinde görülebildi. Aynı zamanda baskın zekâ türüyle (Gardner'ın önerdiği 8 zekâ gücünden en fazla yüzdeye sahip olan) ilgili tercih edebilecekleri meslek alanlarının bilgisine de ulaşıldı.

Çoklu Zekâ Anketi'nin uygulanması sonucu elde edilen veriler SPSS 11.0 (Statistical Package For Social Sciences) paket programında değerlendirilmiş olup, çoklu zekâ türleri dağılımlarının, cinsiyetlerinin, lisede seçtikleri alanların, ideallerindeki meslekleri kazanma durumlarının, öğrencilerin yaşam alanlarının, mezuniyet durumlarının öncelikle yüzde frekans analizleri yapıldı ve bu yüzdelere ile çoklu zekâ profilleri arasındaki ilişki ki-kare testi bağımlılık testine göre karşılaştırıldı. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak belirlendi. Çoklu zekâ türlerinin değerlendirilmesinde var/ yok şeklinde düzenlemeler yapıldı. Baskın çoklu zekâsı ile ideallerindeki mesleği kazanması arasında ilişki varsa 'var= 1' yoksa 'yok=0' olarak istatistiksel değerlendirme yapıldı.

BULGULAR

Çalışmaya katılan öğrencilerin; cinsiyet, lisede seçtikleri alanlar, mezuniyet durumları, yaşadıkları ilçe, ideallerindeki üniversite bölümünü kazanma durumları, yaşam alanları, kazandığı bölümle çoklu zekâ türünün uyumluluğu ve çoklu zekâ türlerinin dağılımı Tablo I'de sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrenciler baskın olan çoklu zekâ türleri yönünden Tablo 1'e göre incelendiğinde, %28'inde mantıksal-matematiksel zekâ türünün baskın olduğu görülmektedir. Diğer öğrencilerin sahip oldukları baskın zekâ türlerine göre dağılımı ise sırasıyla içsel zekâsı (%19), sosyal zekâsı (%16) ve görsel zekâsı (%15) baskın olanlar şeklindedir. Bedensel-kinestetik zekâ (yaklaşık %1) ve müziksel zekâ (%4)'nin baskın olduğu öğrenci oranı ise düşüktür.

Araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin çoklu zekâ profillerine göre dağılımını karşılaştırdığımızda (Tablo II), mantıksal-matematiksel ve sosyal zekânın baskın olma oranı erkeklerde istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$). Görsel, doğaya dönük, sözel, bedensel-kinestetik ve müziksel zekânın baskın olma oranı ise kız öğrencilerde daha yüksek bulunmuştur fakat bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo I. Öğrencilerin çeşitli verilere göre yüzde frekans analizleri

Veriler		N	Frekans (%)
Cinsiyet	Kız	67	48
	Erkek	73	52
Lisede Seçilen Alan	Sayısal	50	36
	Sözel	34	24
	Eşit ağırlık	51	37
	Dil	5	03
Mezuniyet Durumu	Mezun	43	30
	Devam Eden	97	70
İlçe	Develi	18	13
	Yahyalı	122	87
İdeali	Kazandı	43	30
	Kazanamadı	70	50
	Hiç Kazanamadı	27	20
Yaşam Alanı	Kendi Evi	54	39
	Yurt	86	61
Kazandığı Bölümle Çoklu Zekâ Türünün Uyumluluğu	Uyumlu	60	43
	Uyumlu Değil	53	38
	Kazanamadı	27	19
Baskın Çoklu Zekâ Türleri	Mantıksal-Matematiksel	39	28
	Görsel	21	15
	İçsel	27	19
	Sosyal	22	16
	Doğaya Dönük	12	08
	Sözel	12	09
	Bedensel-Kinestetik	1	01
	Müziksel	6	04

Tablo II. Öğrencilerin Sahip Olduğu Baskın Çoklu Zekâ Türlerine ve Cinsiyetlerine Göre Yüzde Dağılımı

Baskın Olan Zekâ Türü	Kız (%)	Erkek(%)	χ^2	p
Mantıksal-Matematiksel	20.9	37.0	4.368	<0.037
Görsel	19.4	8.2	3.725	.054
İçsel	38.8	39.7	0.012	.911
Sosyal	7.5	31.5	12.623	<0.001
Doğaya Dönük	26.9	15.1	2.960	.085
Sözel	11.9	11.0	0.033	.236
Bedensel-Kinestetik	1.5	1.4	0.004	.951
Müziksel	4.5	1.4	1.216	.270

Tablo III'de görüldüğü gibi, öğrenciler liseden mezun oldukları alanlar ve baskın olan çoklu zekâ profilleri karşılaştırıldığında sadece baskın zekâ türü mantıksal-matematiksel zekâ olanlar için zekâ türü ile seçilen alanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır. Diğer zekâ profilleri ile seçilen alanlar arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir. Mantıksal-matematiksel ve içsel zekânın baskın olduğu öğrencilerin en yüksek oranda sayısal alanda oldukları görülürken bu alanda müziksel zekâsı baskın olanların oranının düşük olduğu görülmektedir. Sözel alanda içsel ve sosyal zekâsı baskın olan öğrencilerin yüksek oranda olduğu görülürken, sözel zekâsı yüksek olanlar oran olarak beşinci sıradadır, bedensel-kinestetik zekâsı yüksek olanlar bu alanda ise hiç görülmemektedir. Eşit ağırlık öğrencilerinde içsel zekâsı baskın olanlar en yüksek oranda iken bedensel-kinestetik zekâsı baskın olanların oranı en düşüktür. Yabancı dil öğrencilerinde ise mantıksal-matematiksel, doğaya dönük, bedensel-kinestetik ve müziksel zekâsı yüksek olanlar görülmemekte iken sözel zekâsı baskın olanların oranı en yüksektir.

Tablo IV incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerden ideallerindeki üniversite bölümünü kazananların daha çok mantıksal-matematiksel, sosyal, sözel ve bedensel-kinestetik zekâ profiline sahip

öğrenciler olduğu görülmektedir. Fakat bu sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Öğrencilerin sahip oldukları çoklu zekâ profilleri ile yaşam alanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Tablo V). Ancak, kendi evlerinde aileleriyle beraber kalan öğrencilerin zekâ profilleri daha çok, mantıksal-matematiksel, görsel, içsel ve sosyal zekâ ile uyumludur. Yurttan ailesinden uzakta kalan öğrencilerde ise doğaya dönük, sözel, bedensel-kinestetik ve müziksel zekâ profillerinin baskın olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin daha önceki yıllarda liseden mezun olma veya lise son sınıfta olma durumlarının çoklu zekâ profilleri ile ilişkisini Tablo VI'dan incelediğimizde, sadece sosyal zekâ türü açısından mezun ve liseye devam eden öğrenciler arasında anlamlı fark bulunurken ($p < 0.05$), mantıksal-matematiksel, görsel, içsel ve doğaya dönük zekâ profillerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmemiştir. Mezun olan öğrenciler daha fazla sosyal zekâyâ sahiptir. Lise son sınıfta devam eden öğrencilerde ise istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte sözel, bedensel-kinestetik ve müziksel zekâ, mezun öğrencilere göre daha baskındır.

Tablo III. Öğrencilerin Sahip Olduğu Baskın Çoklu Zekâ Türleri Açısından Dağılımının Yüzdeleri ve Lisede Seçtikleri Alana Göre İstatistiksel Karşılaştırmaları

Zekâ Türü	Sayısal(%)	Sözel(%)	Eşit Ağırlık(%)	Dil(%)	χ^2	p
Mantıksal- Matematiksel	44.0	23.5	21.6	0.0	9.309	.025
Görsel	10.0	17.6	13.7	20.0	1.202	.752
İçsel	44.0	47.1	31.4	20.0	3.446	.328
Sosyal	12.0	29.4	21.6	20.0	3.961	.266
Doğaya Dönük	24.0	8.8	27.5	0.0	5.971	.113
Sözel	6.0	11.8	13.7	40.0	5.758	.124
Bedensel- Kinestetik	2.0	0.0	2.0	0.0	0.784	.853
Müziksel	0.0	2.9	5.9	0.0	3.300	.348

Tablo IV. İdeallerindeki Bölümü Kazanma Durumlarına Göre Baskın Çoklu Zekâ Türleri Açısından Öğrencilerin Dağılımının Yüzdeleri ve İstatistiksel Karşılaştırmaları

Zekâ Türü	İdeali			χ^2	p
	Kazandı (%)	Kazanamadı (%)	Hiç Kazanamadı (%)		
Mantıksal-Matematiksel	37.2	25.7	25.9	1.882	.390
Görsel	11.6	15.7	11.1	0.552	.759
İçsel	39.5	42.9	29.6	1.431	.489
Sosyal	20.9	18.6	22.2	0.196	.907
Doğaya Dönük	20.9	24.3	11.1	2.061	.357
Sözel	16.3	7.1	14.8	2.575	.276
Bedensel Kinestetik	2.3	1.4	0.0	0.637	.727
Müziksel	0.0	5.7	0.0	4.118	.128

Tablo V. Öğrencilerin Yaşam Alanlarına Göre Baskın Çoklu Zekâ Türleri Açısından Dağılımının Yüzdeleri ve İstatistiksel Karşılaştırmaları

Zekâ Türü	Yaşam Alanı			
	Ev (%)	Yurt (%)	χ^2	p
Mantıksal-Matematiksel	35.2	25.6	1.477	.224
Görsel	16.7	11.6	0.718	.397
İçsel	42.6	37.2	0.403	.526
Sosyal	24.1	17.4	0.912	.340
Doğaya Dönük	16.7	23.3	0.877	.349
Sözel	7.4	14.0	1.404	.236
Bedensel Kinestetik	0.0	2.3	1.274	.259
Müziksel	1.9	3.5	0.320	.572

Tablo VI. Öğrencilerin mezuniyet durumlarına göre baskın çoklu zekâ türleri açısından dağılımının ki-kare testi sonuçları

Zekâ Türü	Mezuniyet Durumu			
	Mezun (%)	Devam Eden (%)	χ^2	p
Mantıksal-Matematiksel	37.2	25.8	1.882	.170
Görsel	16.3	12.4	0.388	.533
İçsel	51.2	34.0	3.670	.055
Sosyal	30.2	15.5	4.061	.044
Doğaya Dönük	23.3	19.6	0.244	.621
Sözel	4.7	14.4	2.816	.093
Bedensel- Kinestetik	0.0	2.1	0.899	.343
Müziksel	2.3	3.1	0.063	.802

TARTIŞMA

Bu çalışmada, ÖSS hazırlık öğrencilerinin sahip oldukları çoklu zekâ profilleri ile cinsiyet, lisede seçtikleri alanlar, ideallerindeki meslekler gibi çeşitli değişkenler arasında bir ilişki olup olmadığı araştırıldı.

Araştırmamızda, ÖSS hazırlık öğrencilerinin bütün zekâ alanları gelişmiş olmakla beraber en baskın zekâ türünün mantıksal-matematiksel zekâ olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni toplum, aile ve okul tarafından bu zekâ türünün ön plana çıkarılması, bu zekâ türüne sahip öğrencilerin daha zeki gibi algılanması olabilir. Bedensel-kinestetik zekâ ve müziksel zekâ ise en az kullanılan zekâ türüdür. Bu durumun sebebi ise bu zekâ türünün özellikle meslek seçimi yönüyle toplum tarafından baskılanması olabilir. Bu çalışmanın sonuçları, literatürde bulunan benzer çalışmalarla karşılaştırıldığında, benzer ya da farklı sonuçlara rastlanmıştır. Sarıcaoğlu ve Arıkan (9), Yabancı Diller Yüksekokulunda 144 öğrenci ile yaptıkları çalışmalarında; öğrencilerin çoğunda mantıksal-matematiksel zekânın baskın olduğunu, müziksel zekânın ise en az kullanılan zekâ türü olduğunu göstermiştir. Bu araştırma bizim çalışmamızı destekler niteliktedir. Yine Özdemir ve arkadaşlarının (10), mantıksal-matematiksel zekânın çok müziksel zekânın ise az kullanıldığını gösteren çalışmasının sonuçları ile de paralellik göstermektedir. Fakat bu çalışmada öğrencilerin bedensel zekâlarının güçlü çıkması bizim çalışmamızdan farklıdır. Bu farklılık seçilen öğrenci popülasyonu ile ilgili olabilir. Baskın olan çoklu zeka türünde çevre, ırk, ülke vb. faktörlerin etkili olabileceğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır (11,12,13).

Çalışmamızda öğrencilerin çoklu zekâ profilleri cinsiyetleri açısından incelendiğinde mantıksal-matematiksel ve sosyal zekâ erkeklerde kızlara göre daha yüksek bulunmuştur. Diğer zekâ türleri için ise anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır. Benzer şekilde yapılan bazı çalışmalarda, erkek öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ alanına ait puanlarının kız öğrencilere ait puanlardan daha yüksek olduğunu tespit edilmiştir (14, 15). Sarıcaoğlu ve Arıkan (9) ise yaptığı çalışmada kız öğren-

cilerde içsel, dilsel, mantıksal-matematiksel ve müziksel zekâ türlerinin baskın olma oranının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Looori (16), 90 öğrenci ile bir araştırma yürütmüş ve erkek öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâyı, kız öğrencilerin ise içsel zekâyı daha fazla kullandığını bulmuştur. Buna karşın, Razmjoo (17)'nin çalışmasının sonuçları içsel zekânın erkeklere oranla kızlar tarafından daha çok kullanıldığını ve kız ile erkek öğrenciler arasında zekâ türleri ve dil başarısı arasındaki ilişki açısından anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Chan (11), lise öğrencileri ile yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin mantıksal-matematiksel, kız öğrencilerin ise sosyal zekâ alanında daha güçlü olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencilerin sahip oldukları çoklu zekâ profilleri ile lisede seçtikleri alanlar arasındaki ilişki araştırıldığında sadece mantıksal-matematiksel zekâsı baskın olanlar için anlamlı ilişkiler görülmüştür. Bu ilişki, sayısal alanı seçtiği mantıksal-matematiksel zekâsı daha yüksek olan öğrencilerin düşüncesini doğrular niteliktedir. Sözel, eşit ağırlık ve dil alanındaki öğrencilerin ise sözel zekâsının sayısal alanı seçen öğrencilere göre yüksek olabileceği düşüncesi doğrulanmıştır. Eşit ağırlık alanını seçen öğrencilerde mantıksal-matematiksel ve sözel zekânın diğer zekâ türlerine oranla daha yüksek çıkması beklenirken veriler beklenen değerleri karşılamamaktadır. Bu durum öğrencilerin lisede alan seçerken genellikle çoklu zekâ profiline uygun alanları seçmediklerini göstermektedir.

Öğrencilerin sahip oldukları çoklu zekâ profilleri ile ideallerindeki meslek arasındaki ilişki incelendiğinde anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Bu durum öğrencilerin ideallerindeki meslekleri belirlerken kendi çoklu zekâ profillerini dikkate almamalarından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin çoklu zekâ profillerinin belirlenmesi ve okuldaki rehberlik servislerinden meslek seçiminde yardım almaları meslek seçimi için önemli olacaktır.

Öğrencilerin sahip oldukları çoklu zekâ profilleri ile yaşam alanları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Evde ailesiyle beraber yaşayan öğrenci ile yurttan kalan öğrencinin çoklu zekâ profilleri

arasındaki ilişki açısından bazı farklılıklar olsa da anlamlı değildir. Bu durum, öğrencilerin çoklu zekâ profillerinin, ilköğretim döneminde veya daha önceki dönemde daha belirgin olarak şekillendiğini ve aile faktörünün bu şekillenmede daha etkin olduğunu düşündürmektedir.

Öğrencilerin sahip oldukları çoklu zekâ profilleri ile mezun olmuş veya olmamış olma durumları arasındaki ilişkiye bakıldığında, sadece mezun durumdaki öğrencilerde sosyal zekâ türünün daha baskın olduğu şeklinde anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Bu durum, mezun durumdaki öğrencilerin gerek yaşlarının daha büyük olması, gerekse liseye devam etmeyip sadece dershaneye devam ettikleri için stres durumlarının ortadan kalkmış olmasına bağlı olarak daha rahat sosyal ilişkiler kurmalarından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca mantıksal-matematiksel ve diğer zekâ türleri baskın olan öğrencilerde üniversiteyi kazanma oranı daha yüksek olabilir.

Sonuç olarak;

Üniversiteye hazırlanan öğrencilerde çoğunlukla mantıksal-matematiksel zekâ türü baskındır. Baskın çoklu zekâ türleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı ilişkiler belirlendiği için eğitim sisteminde yapılacak değişikliklerde cinsiyet faktörünün dikkate alınması gerekmektedir. Öğrencilerin lise de seçtikleri alanların genellikle çoklu zekâ profilleri ile örtüşmediği tespit edilmiştir. İdeallerindeki meslekler ile de çoklu zekâ profilleri uyumlu değildir. Bu durumda öğrencilerin çoklu zekâ profilleri belirlenerek bu profillere göre mesleki yönlendirme yapılması eğitime katkı sağlayacaktır. Yaşam alanlarının çoklu zekâ profillerini etkilemediği bulunmuştur. Öğrencilerin mezun durumda olmaları veya lise son sınıfa devam ediyor olmaları ile çoklu zekâ profilleri arasında sosyal zekâ dışında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Öğrencilerin erken yaşlarda çoklu zekâ profillerinin tespit edilip bu doğrultuda yönlendirilmelerinin daha uygun olacağı düşünülmüştür.

KAYNAKLAR

1. Ülgen G. *Eğitim Psikolojisi: Kavramlar, Yöntemler, Kuramlar ve Uygulamalar*, Kurtiş Matbaası, Ankara 1997; 26.
2. Tunçdemir İ. *Çoksesli Müzikte "Harika Çocuk Kanunu" nun Türk Müzik Kültürüne Etkisi: İdil Biret-Suna Kan Örneği*, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya Temmuz 2004; 1-5.
3. Gardner H. *Multiple intelligences: The Theory in Practice*. New York, NY: Basic Books 1993; 43-50.
4. Selçuk Z, Kayılı H ve Okut L. *Çoklu Zeka Uygulamaları*. Nobel Yayın Dağıtım Ankara 2004; 17-25.
5. Checkley K. *A Conversation with Howard Gardner*. *Educational Leadership* 1997, 55: 8-13.
6. Brualdi A. *Multiple intelligences: Gardner's theory*. *Teacher Librarian* 1998; 26:11-21.
7. Campbell L. "Variations on a Theme: How Teachers Interpret MI Theory". *Educational Leadership* 1997, 4-13.
8. Armstrong T. *Multiple intelligence in the classroom (3rd ed)*. ASCD Member Book, USA 2009, pp 75-79.
9. Sarıcaoğlu A, Arıkan A. *A study of multiple intelligences, foreign language success and some selected variables*. *Journal of Theory and Practice in Education* 2009;5: 110-122.
10. Özdemir P, Güneysu S, Tekkaya C. *Enhancing learning through multiple intelligences*. *Educational Research* 2006; 40:74-78.
11. Chan D. W. *Assessing giftedness of Chinese secondary students in Hong Kong: A multiple intelligences perspective*. *High Ability Studies*, 2001; 12: 215-234.

12. Franzen R. J. *Self perceptions of multiple intelligences among students from a middle school in the Midwest. Dissertation Abstracts International, 2000; 61: 82.*
13. Harms G. D. *Self-perceptions of multiple intelligences among selected third-, seventh-, and eleventh-grade students in South Dakota. Dissertation Abstracts International 1998; 59:2850.*
14. Gögebakan D. *How student's multiple intelligences differ in terms of grade level and gender, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta-doğu Teknik Üniversitesi, Ankara 2003; 15 - 36.*
15. Hamurcu H, Günay Y, Özyılmaz G. *Buca Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Çoklu Zeka Kuramına Dayalı Profilleri. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, 16-18 Eylül 2002, ODTÜ Ankara; 54-87.*
16. Looi A. A. *Multiple intelligences: a comparative study between the preferences of males and females. Soc Behav Pers 2005; 33: 77-88.*
17. Razmjoo S. A. (2008). *On the relationship between multiple intelligences and language success. The Reading Matrix 2008; 8: 155 - 174.*